Verkennend Ecologisch Onderzoek

Proeftuin van Holland, Rijneveld 153 te Boskoop

Watersnip-rapport 14A002

Colofon

Titel	Verkennend Ecologisch Onderzoek
Subtitel	Proeftuin van Holland, Rijneveld 153 te Boskoop
Status rapport	Eindrapport, aangepast
Projectnummer	14A002
Datum uitgave	Juli 2014
Samenstellers	Amy van den Brink, adviseur Watersnip Advies
	John van Gemeren, senior adviseur Watersnip Advies
Foto's	Watersnip Advies
Naam en adres opdrachtgever	Proba B.V.
	Italiëlaan 4
	2391 PT Hazerswoude
Contactpersoon opdrachtgever	Dhr. S. Boersen

Alle auteursrechten ten aanzien van dit rapport worden uitdrukkelijk voorbehouden. Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van Watersnip Advies, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoudsopgave

1 INLEIDING 3

2 TOETSINGSKADER 5

2.1 LANDELIJK NATUURBELEID- EN WETGEVING 5

2.1.1 Flora- en Faunawet 5

2.1.2 Natuurbeschermingswet 1998 6

2.1.3 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (2012) 7

2.2 PROVINCIAAL BELEID 8

2.2.1 Provinciale Structuurvisie Zuid-Holland (2010) en Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland (2013) 8

3 LOCATIEBESCHRIJVING 9

3.1 HUIDIGE SITUATIE 9

3.2 RUIMTELIJKE PLANNEN 14

4 ECOLOGISCH ONDERZOEK 17

4.1 METHODE 17

4.2 FLORA 17

4.3 FAUNA 18

4.3.1 Vogels 18

4.3.2 Amfibieën 19

4.3.3 Reptielen 21

4.3.4 Zoogdieren 22

4.3.5 Vleermuizen 22

4.3.6 Vissen 22

4.3.7 Overige soorten 23

5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN 25

5.1 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN 25

5.2 ALGEMENE ZORGPLICHT 26

6 BRONNEN 29

1 Inleiding

Proba B.V. te Hazerswoude-dorp is voornemens om nieuwe functies te realiseren voor De Proeftuin van Holland, gevestigd te Rijneveld 153, Boskoop. Voor de ontwikkelingen is een bestemmingsplan in voorbereiding.
De plannen omvatten de realisatie van een educatie-/bezoekerscentrum met ondergeschikte horecagelegenheid, vier zorgpaviljoens, elf kweekkasjes, eenentwintig sfeerarken en twee dienstwoningen.
Porba B.V. heeft in dit kader Watersnip Advies verzocht een verkennend ecologisch onderzoek uit te voeren.

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet (FF-wet) in werking getreden. De FF-wet regelt de bescherming van planten en dieren in Nederland. Beschermde plantensoorten mogen niet vernietigd of beschadigd worden. Beschermde diersoorten mogen niet gedood, verwond of opzettelijk verontrust worden. Daarnaast mogen hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfsplaatsen niet beschadigd, vernield, uitgehaald, weggenomen of verstoord worden en mogen hun eieren niet vernietigd of vernield worden. Als dit wel dreigt te gebeuren tijdens het uitvoeren van bouwwerkzaamheden en dit door aanpassing van de plannen niet te voorkomen is, moet een ontheffingsaanvraag ingediend worden. Een onderzoek naar de aanwezige flora en fauna is daarom altijd noodzakelijk voor het uitvoeren van ruimtelijke inrichtings- of ontwikkelingsmaatregelen.

In januari en juli 2014 hebben gekwalificeerde medewerkers van Watersnip Advies een Flora- en fauna-inventarisatie verricht in het plangebied. Hierbij werd met name gelet op het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten. Daarnaast zijn de verschillende biotopen binnen het plangebied beoordeeld met betrekking tot potentieel voorkomende beschermde soorten.

Dit rapport geeft een overzicht van de aanwezige en verwachte flora en fauna in het plangebied. Vervolgens wordt aangegeven of er bij het realiseren van de nieuwbouwplannen schade verwacht wordt aan beschermde soorten. Met het oog op de algemene zorgplicht worden waar mogelijk maatregelen beschreven gericht op het voorkomen van schade.

Indien het initiatief een veehouderij betreft is mogelijk gespecialiseerd onderzoek naar stikstofemissies noodzakelijk. Dergelijk onderzoek maakt geen deel uit van het in dit rapport beschreven flora- en faunaonderzoek. Het voorliggende initiatief in het plangebied heeft geen relatie met veehouderij.

Het eerste rapport verscheen in januari 2014, met afbeeldingen van elk deelgebied. Naar aanleiding van vragen is na een tweede veldbezoek het rapport aangepast en zijn in er deze tweede versie een aantal extra foto’s van het plangebied opgenomen.

2 Toetsingskader

De initiatiefnemer van de voorgenomen bouwplannen dient te verkennen of er mogelijk schadelijke gevolgen zijn voor beschermde natuurwaarden in het plangebied. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen beschermde planten- en diersoorten en beschermde gebieden.

Concreet betekent het dat nagegaan moet worden of:

- er overtreding van de verbodsbepalingen voor beschermde soorten plaatsvindt (toetsing Flora- en Faunawet en provinciaal compensatiebeleid);
- er mogelijke significante gevolgen zijn voor beschermde gebieden (toetsing Natuurbeschermingswet 1998);
- er wezenlijke waarden en kenmerken voor Ecologische Hoofdstructuurgebieden aangetast worden (toepassen afwegingskader Structuurschema Groene Ruimte).

2.1 Landelijk natuurbeleid- en wetgeving

2.1.1 Flora- en Faunawet

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet (FF-wet) van kracht geworden. De FF-wet regelt de bescherming van planten en dieren in Nederland. Het uitgangspunt van de wet is dat beschermde planten- en diersoorten geen schade mogen ondervinden. Voor werkzaamheden die geen schade veroorzaken aan beschermde soorten, hoeft vooraf niets geregeld te worden. Als het echter onmogelijk is om schade aan beschermde soorten te voorkomen, dan moet vooraf bepaald worden of er een vrijstelling geldt of dat er een ontheffing moet worden aangevraagd. De voorwaarden verbonden aan een vrijstelling of ontheffing zijn afhankelijk van de mate van bescherming van de planten- en diersoorten die binnen het plangebied voorkomen. De soorten zijn onderverdeeld in drie categorieën: algemeen beschermde soorten (tabel 1 FF-wet), streng beschermde soorten (tabel 3 FF-wet) en overige soorten (tabel 2 FF-wet).

Wanneer in geval van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting schade ontstaat aan beschermde planten en dieren, geldt voor de algemeen beschermde soorten uit tabel 1 een vrijstelling. Ook voor de soorten uit tabel 2 kan een vrijstelling gelden, onder voorwaarde dat er gehandeld wordt volgens een door het ministerie van Economische Zaken (voorheen LNV) goedgekeurde gedragscode. Wanneer het opstellen van een gedragscode niet mogelijk is of niet voldoende blijkt te zijn, moet voor de beschermde soorten uit tabel 2 een ontheffing worden aangevraagd bij het ministerie van EL&I. Wanneer schade ontstaat aan de streng beschermde soorten uit tabel 3 moet altijd een ontheffing worden aangevraagd.

Een ontheffing wordt alleen toegekend als de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengen. Daarnaast geldt ten aanzien van soorten uit tabel 3 die eveneens opgenomen zijn in bijlage IV van de Habitatrichtlijn, dat een ontheffing alleen verleend wordt wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat en er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Het is ook mogelijk om in het planconcept ecologische maatregelen te integreren die de duurzame staat van instandhouding van de (streng) beschermde soorten waarborgen. Het

gaat daarbij dus om het voorkómen van schade. In dat geval is een ontheffingsaanvraag niet nodig. Het is dan wel noodzakelijk dat het nieuwe leefgebied functioneel is vóórdat het bestaande biotoop schade ondervindt.

In het kader van de Flora- en faunawet zijn alle vogels beschermd. Tijdens het broedseizoen zijn de nesten van alle vogels beschermd en mogen niet verontrust worden. Nesten van sommige vogelsoorten zijn jaarrond beschermd. Ten aanzien van jaarrond beschermde nesten onderscheidt de FF-wet vijf categorieën: nesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (1), nesten van koloniebroeders die jaarlijks dezelfde vaste broedplaats hebben (2), nesten van vogels die niet in kolonie broeden maar wel jaarlijks dezelfde vaste broedplek hebben (3), nesten van vogels die jaarlijks gebruik maken van hetzelfde nest (4) en ten slotte nesten van vogels die geneigd zijn terug te keren naar de broedplek van het vorige jaar, maar wel flexibel genoeg zijn om zich elders te vestigen indien nodig (5). De nesten van de vogelsoorten van categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd. De nesten van de soorten in categorie (5) zijn jaarrond beschermd als er onvoldoende alternatieven zijn of wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Overigens geldt voor alle planten- en diersoorten de algemene zorgplicht uit artikel 2 van de FF-wet. Deze bepaalt dat een ieder die weet dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen kan hebben voor flora en/of fauna, verplicht is om maatregelen te nemen (voor zover redelijkerwijs kan worden gevraagd) die deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken. De zorgplicht kan gezien worden als algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt.

2.1.2 Natuurbeschermingswet 1998

De bescherming van gebieden is geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet).
De bepalingen uit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen in de NB-wet.
De NB-wet regelt de bescherming van Natura2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden), Beschermde Natuurmonumenten en Wetlands.

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Natura2000-gebied of beschermd natuurmonument. De dichtstbijzijnde Natura2000-gebieden, ‘Nieuwkoopse Plassen & De Haeck’, ‘Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein’ en ‘De Wilck’ bevinden zich op respectievelijk 4,25 km ten noordoosten, 4,6 km ten zuidoosten en 9,2 km ten noordwesten van het plangebied.

Doelsoorten van het Natura2000-gebied ‘Nieuwkoopse Plassen & De Haeck’ zijn Gestreepte waterroofkever, Bittervoorn, Kleine Modderkruiper, Meervleermuis, Noordse woelmuis, Groenknolorchis, Platte schijfhoren, Roerdomp, Woudaapje, Purperreiger, Zwartkopmeeuw, Zwarte stern, Snor, Rietzanger, Grote karekiet, Grote zilverreiger, Kolgans, Smient en Krakeend.
Doelsoorten van het gebied ‘Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein’ zijn Kleine zwaan, Smient, Krakeend en Slobeend.
Doelsoorten van het gebied ‘De Wilck’ zijn Kleine zwaan en Smient. Een deel van deze doelsoorten komt uitsluitend voor binnen het Natura2000-gebied. Andere soorten, zoals Smient, Krakeend, Slobeend, Kleine zwaan en Kolgans foerageren ook in de wijdere omgeving van het Natura2000-gebied.
Het plangebied ligt binnen kwekerijgebied en de cultuurdruk is er hoog. De habitattypen waaraan de doelsoorten van genoemde drie N2000-gebieden gebonden zijn komen niet voor binnen het plangebied. Het plangebied biedt geen foerageermogelijkheden en/of

broedgelegenheid voor deze doelsoorten. De terreinen zijn voor een groot deel verhard en de vegetatie bestaat voornamelijk uit cultuurgewassen. De percelen zijn grotendeels beschoeid en verlandingsvegetaties ontbreken. Het plangebied is daarom ongeschikt voor de doelsoorten van alle drie de N2000-gebieden die in de wijdere omgeving ervan liggen. Negatieve effecten op de doelsoorten van de Natura2000-gebieden zijn daarom niet aan de orde.

2.1.3 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (2012)

Het beleid met betrekking tot de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan van 1990, is via de planologische kernbeslissing Nota Ruimte van de voormalige Ministeries van VROM, LNV, V&W en EZ (2006) voortgezet in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, opgesteld door het Ministerie van I&M (2012). De natuur in de EHS is beschermd middels een 'nee, tenzij'-regime. Binnen de EHS zijn nieuwe projecten, plannen en handelingen met een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang en reële alternatieven ontbreken. Eventuele schade moet zoveel mogelijk worden gemitigeerd en/of gecompenseerd. Dit compensatiebeginsel is geïntroduceerd in het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) en verder uitgewerkt in Spelregels EHS (2007). Binnen de door het Rijk gestelde kaders begrenzen, beschermen en onderhouden de provincies de EHS. Provinciale ecologische verbindingszones zijn beschreven in het rapport 'Ecologische verbindingszones in Zuid-Holland (1998)'.

Rond het plangebied liggen verschillende gebieden die onderdeel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (Figuur 1). Het plangebied zelf maakt geen deel uit van EHS-gebied, ecologische verbindingszone of belangrijk weidevogelgebied. Aangezien de geplande werkzaamheden zich beperken tot het plangebied zullen de EHS- gebieden rond het plangebied geen schade ondervinden van de werkzaamheden.

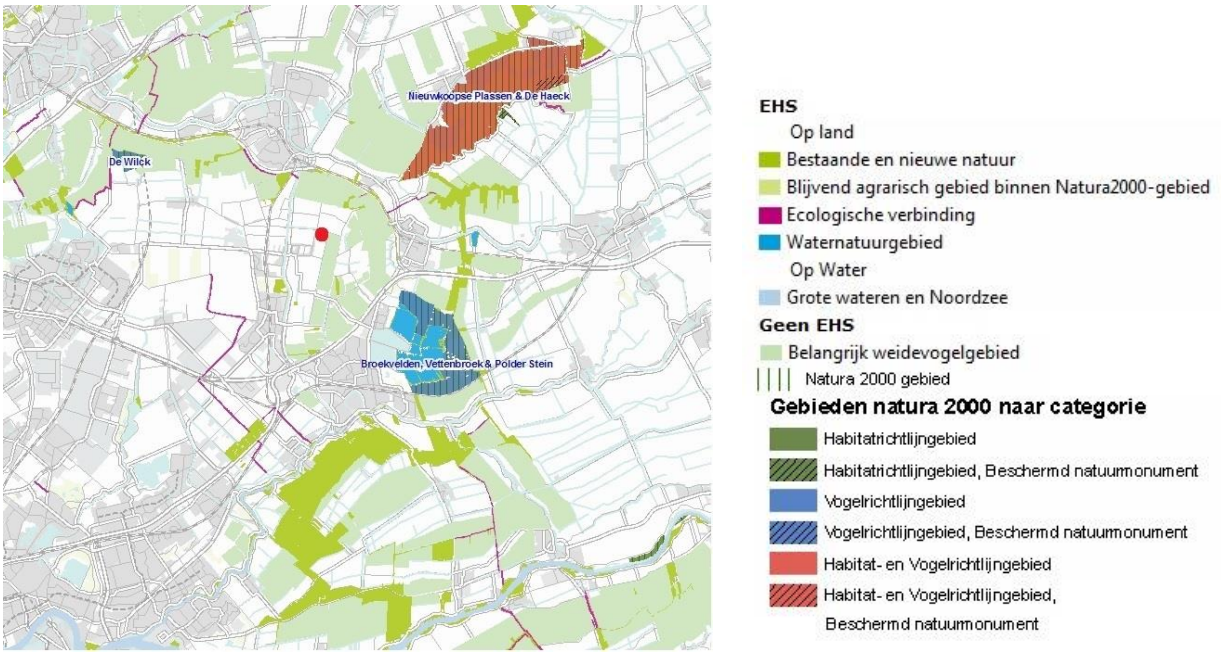

Figuur 1: EHS-gebieden en Natura2000 in de omgeving van het plangebied (plangebied met rode stip aangegeven). Bron: http://geo.zuid-holland.nl/geo-oket/html/atlas.html?atlas=EHS

2.2 Provinciaal beleid

2.2.1 Provinciale Structuurvisie Zuid-Holland (2010) en Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland (2013)

Op 2 juli 2010 zijn de Provinciale Structuurvisie, de Verordening Ruimte en de Uitvoeringsagenda vastgesteld door de Provinciale Staten van Zuid-Holland. In de 'Visie op Zuid-Holland' beschrijft de provincie haar doelstellingen en provinciale belangen. De nieuwe integrale Structuurvisie voor de ruimtelijke ordening vervangt de vier streekplannen en de Nota Regels voor Ruimte (2005). De Structuurvisie vormt het beoordelingskader van Gedeputeerde Staten voor gemeentelijke ruimtelijke plannen.

Het plangebied wordt in de Provinciale Structuurvisie Zuid-Holland aangeduid als 'Agrarisch Landschap'. Er zijn bijzondere landschapselementen aanwezig.

De beleidsregel 'Compensatiebeginsel Natuur en Landschap Zuid-Holland (1997)' is in 2011 geactualiseerd. De beleidsregel is in 2011/2012 verder uitgewerkt en wordt toegelicht in de provinciale beleidsregel 'Compensatie Natuur, Recreatie en landschap Zuid-Holland'. Deze beleidsregel is in mei 2013 door Gedeputeerde Staten vastgesteld.
In het nieuwe compensatiebeginsel is voor een aantal gebieden compensatie noodzakelijk bij het verlies van ecologische waarden. Dit zijn;

- de Ecologische Hoofdstructuur;
- de belangrijke weidevogelgebieden;
- de recreatiegebieden in de Zuidvleugel;
- de karakteristieke landschapselementen.

Biotopen voor Rode lijstsoorten zijn niet langer compensatieplichtig.

3 Locatiebeschrijving

3.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt in de kilometervakken met de Amersfoortse coördinaten: 107-454 en 107-455, aan de oostkant van de Gouwepolder.
Het plangebied kan in drie delen onderverdeeld worden (zie figuur 4), die met sloten van elkaar gescheiden zijn.
Op het smalle gedeelte aan de noordkant (deelgebied A, in figuur 4 met paars aangegeven) bevinden zich aan de noordzijde een kantoorgebouw met aangrenzend een wandelpad, een sloot en voorbeeldtuinen.
Aan de zuidkant van dit smalle gedeelte staan een grote kas en twee kleine loodsen, met daarnaast een pct-veld.

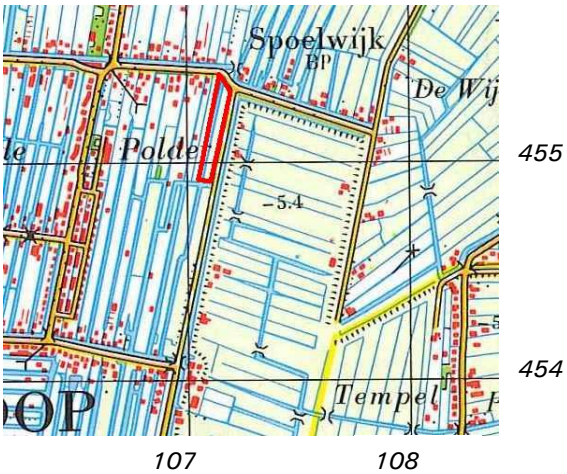

Figuur 2: ligging plangebied (in rood aangegeven).

Het middengedeelte van het plangebied (deelgebied B, in figuur 4 met bruin aangegeven) bestaat uit drie percelen die door sloten van elkaar gescheiden zijn. Het meest westelijke perceel bestaat uit grasland. Op het middelste perceel staat een rij bomen en bevindt zich een hoop met groenafval van de kwekerij, die volgens informatie van de eigenaar jaarlijks na de poot- en levertijd verwijderd wordt. Het meest oostelijke perceel is ingericht met cultuurgewassen.
Het zuidelijke deel van het plangebied (deelgebied C, in figuur 4 met groen aangegeven) bestaat uit twee gedeelten, namelijk een grasperceel aan de westkant en aan de oostzijde een perceel dat ingericht is met cultuurgewassen. Beide gedeelten zijn door een sloot van elkaar gescheiden.
De verschillende delen van het plangebied zijn met bruggen met elkaar verbonden.
Het hele plangebied wordt zowel aan de oost- als de westkant begrensd door een sloot.

Figuur 3: Deelgebied A, in noordelijke richting.

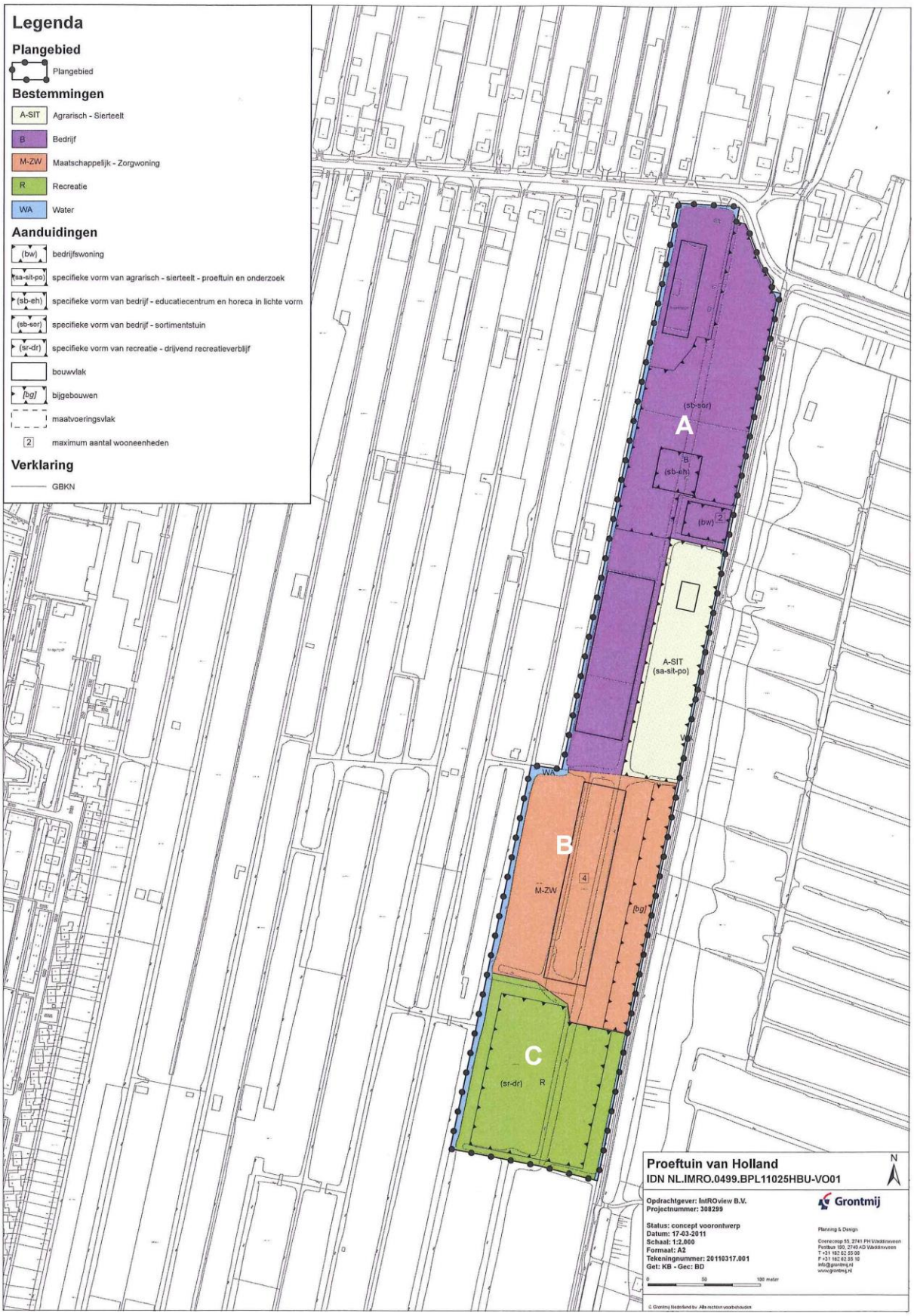

Figuur 4: plattegrond van het plangebied met huidige en toekomstige bestemmingen.

Figuur 5: deelgebied A, in zuidelijke richting.

Figuur 6: deelgebied A, in noordoostelijke richting, gezicht op de sortimentstuin.

Figuur 7: de westkant van deelgebied B en C, in zuidelijke richting.

Figuur 8: gezicht op het midden van deelgebied B, in noordelijke richting.

Figuur 9: gezicht op deelgebied C in zuidelijke richting.

Figuur 10: gezicht op het pot- en containerveld (deelgebied A).

3.2 Ruimtelijke plannen

In deelgebied A (op figuur 4 met paars aangegeven) worden twee dienstwoningen (bw) en een educatie-/bezoekerscentrum (sb-eh) gerealiseerd.
In deelgebied B (zie figuur 4, met bruin aangegeven) worden vier zorgwoningen (M-ZW) gebouwd en in deelgebied C (figuur 4: met groen aangegeven) komen 11 greenhouses en 21 sfeerarken te staan.
De beide sloten die het plangebied aan de oost- en westzijde begrenzen blijven ongemoeid. De tussensloot van deelgebied A blijft eveneens ongemoeid.
In deelgebied B en C wordt nieuw water gegraven, waarin de huidige tussensloten opgenomen worden (zie figuur 12). Het smalle eiland met de bomenrij van deelgebied B maakt daarbij plaats voor water.

Figuur 11: deelgebied B en C, toekomstige situatie.

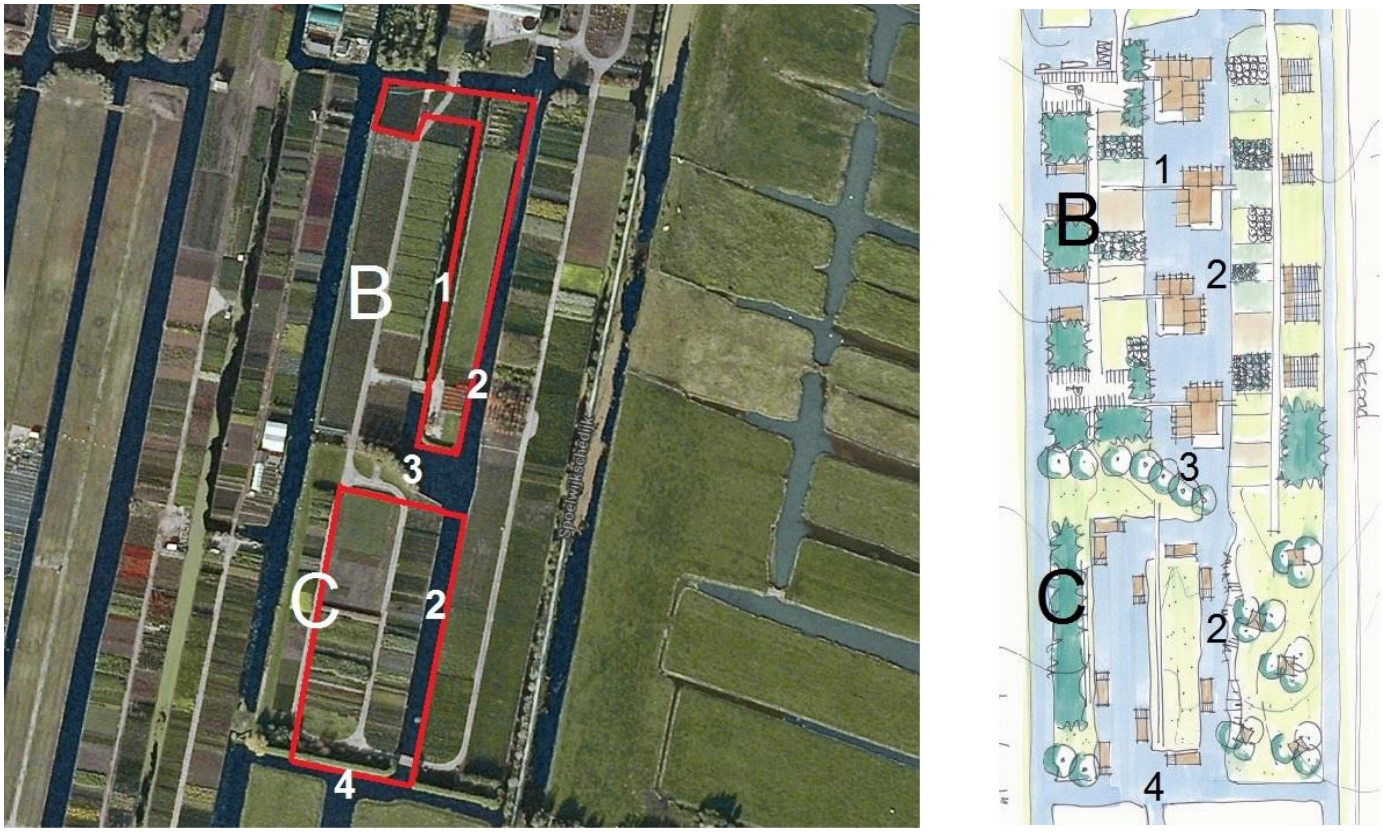

Figuur 12: vergraven van watergangen: huidige sloten (afbeelding links) en toekomstig water (rechts).

4 Ecologisch onderzoek

4.1 Methode

Voordat begonnen is met het verkennend veldonderzoek, is een korte, grondige bureaustudie uitgevoerd, waarbij diverse internetsites, relevante artikelen en verspreidingskaarten (o.a. RAVON) zijn geraadpleegd, om te bepalen welke (streng) beschermde planten- en diersoorten in het plangebied zouden kunnen voorkomen. De bureaustudie dient ertoe een meer gerichte, effectieve en efficiënte veldinventarisatie te kunnen uitvoeren.

Op donderdag 9 januari 2014 hebben gekwalificeerde medewerkers van Watersnip Advies een Flora- en fauna-inventarisatie gedaan in het plangebied. Tevens is tijdens deze inventarisatie indicerend vooronderzoek uitgevoerd met betrekking tot vleermuizen.
Hierbij is middels de checklist van het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur geïnventariseerd welke functies het plangebied ten aanzien van vleermuizen zou kunnen vervullen. Ten aanzien van de sloten is een inschatting van gemaakt op grond van bureaustudie en tijdens het veldbezoek onderzochte kenmerken van deze sloten.
Op dinsdag 8 juli 2014 is een tweede veldbezoek gebracht, waarbij met name de sloten binnen het plangebied zijn geïnspecteerd op het vóórkomen van onderwatervegetaties.

4.2 Flora

De bureaustudie leverde geen opgave van beschermde soorten. Binnen het plangebied zijn naast cultuur- en kweekgewassen alleen verschillende algemene plantensoorten aangetroffen, zoals Paardenbloem, Scherpe boterbloem, Grote brandnetel, en Veldzuring (deelgebied B en C). Het meest westelijke gedeelte van deelgebied B en C bestaat uit grasland, met vrij veel Pitrus op deelgebied C. Op het smalle eiland in het midden van deelgebied B staat een aaneengesloten rij hoge bomen met geringe stamdikte (zie figuur 13) en een wilgenbosje aan de zuidkant, rond de afvalhoop.
Aan de noordoostkant van deelgebied B staat een rij van ongeveer 10 berken met een stam van geringe doorsnede. Aan de zuidkant van dit deelgebied staat een hoge bomenrij.

Figuur 13: gezicht in noordelijke richting, vanaf deelgebied C op deelgebied B.

De sloot aan de oost- en westkant van deelgebied B en C hebben een natuurvriendelijke oever met Gele lis en pollen Pluimzegge (zie figuur 14). In de sloot aan de oostzijde werd Eendenkroos aangetroffen. In de overige sloten werden geen waterplanten aangetroffen.

Het plangebied ligt binnen sierteeltgebied, een omgeving die zwaar bemest en regelmatig bespoten wordt met bestrijdingsmiddelen en waar de drooglegging groot is. Behalve cultuurgewassen komen hier uitsluitend pionierssoorten voor en andere soorten die in een stikstofrijke omgeving gedijen.
Er zijn binnen het plangebied geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Er is binnen het plangebied ook geen geschikt biotoop aanwezig voor beschermde plantensoorten, die vaak specifieke eisen stellen aan hun leefomgeving en slecht tegen een stikstofrijk milieu bestand zijn. Beschermde plantensoorten worden daarom niet verwacht binnen het plangebied.

Figuur 14: restant van natuurvriendelijke oevers langs sloot aan westkant van perceel B en C.

4.3 Fauna

4.3.1 Vogels

De nesten van alle vogels zijn tijdens het broedseizoen beschermd en mogen niet verontrust worden. Aangezien de eerste inventarisatie (januari) buiten het broedseizoen heeft plaatsgevonden, zijn er tijdens dat veldbezoek geen broedende vogels aangetroffen.
Tijdens het tweede veldbezoek (juli) werd binnen deelgebied C een broedende Scholekster waargenomen. Deze soort komt algemeen voor op kwekerijen en broedt o.m. op graspercelen die dicht bij bebouwing gelegen zijn en op grinddaken. De Scholekster is niet bijzonder gevoelig voor verstoring en voor zijn broedterritorium niet afhankelijk van open weidegebied.

Het plangebied biedt in het voorjaar broedgelegenheid aan algemeen voorkomende watervogels als Wilde eend en Meerkoet. Voor weidevogels als Grutto en Tureluur is het grasland binnen het plangebied niet geschikt. Het weideperceel binnen het plangebied ligt besloten te midden van hoog opgaande begroeiing, wat niet aantrekkelijk is voor dergelijke weidevogels. Bovendien is de cultuurdruk en daarmee verstoring voor deze soorten te groot vanwege de ligging binnen kwekerijgebied.
Nesten van enkele vogelsoorten, zoals Gierzwaluw, Huismus en verschillende uilensoorten, zijn jaarrond beschermd. De bureaustudie leverde geen opgave van vogels met jaarrond beschermde nesten. Dergelijke nesten zijn tijdens de veldbezoeken ook niet aangetroffen en worden niet verwacht. Voor vogels met jaarrond beschermde nesten zoals de Gierzwaluw, Huismus en uilen biedt de planlocatie geen geschikte broedgelegenheid, doordat pannen-daken en hoge open schuren ontbreken.
Tijdens beide veldbezoeken is tevens gezocht naar indicaties voor het voorkomen van andere vogels met jaarrond beschermde nesten uit categorie 1 t/m 5. Deze zijn niet gevonden. Territoriumindicaties met betrekking tot dergelijke soorten werden evenmin aangetroffen.

4.3.2 Amfibieën

Algemene soorten zoals de Groene kikker, Bruine kikker en Europese meerkikker, Kleine watersalamander en Gewone pad (allen tabel 1 FF-wet) worden volgens bureauonderzoek in de omgeving van het plangebied verwacht.
Uit de bureaustudie blijkt voorts dat ook de streng beschermde Rugstreeppad (tabel 3 FF-wet / Bijlage IV Habitatrichtlijn / Rode Lijst status ‘gevoelig’) voorkomt in de omgeving van het plangebied. In het recente verleden is de soort meerdere malen aangetroffen in de directe omgeving van het plangebied (Spoelwijkerlaan, Tempelpolder). De actieradius van de soort is vrij groot en het plangebied valt hier binnen. De onbeschoeide slootkant aan oostzijde van het plangebied geeft de Rugstreeppad een goede toegangsmogelijkheid tot het gebied.

Figuur 15: afvalhoop in plas regenwater aan de zuidkant van het middenperceel van deelgebied B.

De Rugstreeppad komt voornamelijk voor op zandige terreinen met een betrekkelijk hoge dynamiek, zoals de duinen, de uiterwaarden van grote rivieren, opgespoten terreinen en akkers. In het veenweidegebied van de Zuidelijke Rijnstreek wordt de Rugstreeppad ook regelmatig waargenomen.
Deelgebied A is onaantrekkelijk voor de Rugstreeppad , o.m. doordat er veel verstoring is door hoge cultuurdruk, die tot uiting komt in de terreinverharding (paden, terrassen) en de intensief onderhouden perken. De deelgebieden B en C bestaan grotendeels uit grasland en terrein met cultuurgewassen. Ondiepe poelen en zandhopen ontbreken, waardoor deze gedeelten evenmin interessant zijn voor de Rugstreeppad.

Aan de zuidkant van het midden-perceel van deelgebied B bevindt zich een tijdelijke afvalhoop. Deze hoop bestaat uit potgrond, takken en bladafval, waar de Rugstreeppad zich voor overwintering zou kunnen ingraven. Om te voorkomen dat dit gebeurt dient de afvalhoop voor aanvang de winterrustperiode van de Rugstreeppad (globaal van oktober t/m maart) verwijderd te zijn. De Rugstreeppad werd tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Aangezien het een afvalhoop op een kwekerij betreft wordt deze afvalhoop regelmatig gekeerd en jaarlijks na de poot- en levertijd verwijderd. Informatie hierover van de eigenaar heeft dit bevestigd.
Tijdens het tweede veldbezoek op 8 juli bleek de afvalhoop reeds verwijderd. Voor de voortplanting is de Rugstreeppad afhankelijk van ondiepe wateren, die vrij snel opwarmen. Vaak wordt gebruik gemaakt van tijdelijke poeltjes of plassen. Binnen het plangebied is dergelijk voortplantingsbiotoop niet aangetroffen. Op de foto van figuur 15 (in januari genomen) is een incidentele plas (regenwater) te zien, die in de zomermaanden door drainage en verdamping verdwijnt. Er zijn geen blijvende ondiepe waterplassen of poelen binnen het plangebied die zouden kunnen fungeren als voortplantingsbiotoop voor de Rugstreeppad.

Figuur 16: detail afvalhoop op het middenperceel van deelgebied B.

De binnen het plangebied aanwezige sloten zijn door hun diepte en breedte niet geschikt als voortplantingslocatie voor de Rugstreeppad.
Op basis van de geraadpleegde verspreidingskaarten worden binnen het plangebied geen andere (streng) beschermde amfibieën verwacht.

4.3.3 Reptielen

Tijdens de inventarisatie zijn geen beschermde reptielen aangetroffen. Uit de geraadpleegde verspreidingskaarten blijkt dat de Ringslang (tabel 3 FF-wet / Rode Lijst status 'kwetsbaar') voorkomt in de omgeving van het plangebied. In Boskoop-oost is in het recente verleden meermalen melding gedaan van de aanwezigheid van de Ringslang, o.m. in houtakkers tussen kwekerijen. Ook in de polder Tempel-Middelburg komt de soort voor.

Figuur 17: de middensloot op perceel B en C (links) en de sloot aan de oostkant van het plangebied (rechts).

De Ringslang is een watergebonden slang. Deze soort is voor de voortplanting afhankelijk van broeihopen en overwintert ondermeer in oude konijnenholen, in hooihopen, en onder takkenbossen en braamstruiken.
De sloot aan de westkant van deelgebied B en C is ca. 40 cm. diep en in de winterperiode helder tot op de bodem. De sloot aan de oostkant is ruim 1 m. diep. Het water in de overige sloten langs en binnen de deelgebieden B en C zijn eveneens in de winter helder en hebben een doorzicht van 0,7 - 1 m. Alle sloten bevatten weinig bagger (< 25 cm). Het merendeel van de sloten is voorzien van harde oeverbeschoeiing, die een belemmering vormt voor watergebonden dieren om aan land te gaan. In januari, tijdens het eerste veldbezoek waren de sloten zeer helder, wat niet uitzonderlijk is in de winterperiode. Tijdens het tweede veldbezoek, dat in juli plaatsvond, bleken de sloten grotendeels met een krooslaag bedekt te zijn en niet over bijzondere kwaliteiten te beschikken (zie figuur 17 en18). Er werden nauwelijks vegetaties van ondergedoken waterplanten aangetroffen. Deze sloten vormen daardoor geen geschikt biotoop voor de Ringslang.

Figuur 18: zicht op plangebied vanaf de Spoelwijkerdijk in westelijke (links) en zuidwestelijke richting (rechts).

De afvalhoop aan de zuidkant van het middenperceel van deelgebied B is onderzocht op geschiktheid als broedplek voor de Ringslang. De verstoring bij deze afvalhoop is groot.
De afvalhoop wordt regelmatig aangevuld vanuit de kwekerij, regelmatig gekeerd en eenmaal per jaar verwijderd. Deze afvalhoop biedt daarom geen geschikte broedgelegenheid voor de Ringslang. Bij inspectie tijdens het tweede veldbezoek op 8 juli bleek de afvalhoop reeds verwijderd, zoals jaarlijks gebeurt.
Hoewel de Ringslang mogelijk voorkomt in de omgeving van het plangebied is er binnen het gebied geen geschikte biotoop of broedgelegenheid voor de Ringslang aangetroffen.
Op basis van de bureaustudie worden binnen het plangebied geen andere (streng) beschermde reptielen verwacht.

4.3.4 Zoogdieren

Tijdens de veldinventarisatie zijn geen (streng) beschermde zoogdieren waargenomen. Er is binnen het plangebied ook geen geschikt biotoop aangetroffen voor streng beschermde zoogdieren, zoals de Waterspitsmuis (tabel 3 FF-wet, Rode lijst status 'kwetsbaar'). Er bevinden zich enkele pollen Pluimzegge aan de buitenzijde van een harde beschoeiing langs de westkant van de deelgebieden B en C (zie figuur 14). Het gaat daarbij maar om enkele m², een gebied dat te klein is om als habitat voor de Waterspitsmuis te fungeren. Deze soort wordt hier daarom niet verwacht. Ook andere (streng) beschermde zoogdieren worden niet verwacht binnen het plangebied, omdat deze soorten speciale eisen stellen aan hun leefgebied, waaraan dit plangebied niet voldoet.

4.3.5 Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld in deze rapportage. Alle vleermuizen die voorkomen in Nederland zijn strikt beschermd (tabel 3 FF-wet / Bijlage IV Habitatrichtlijn).
Uit de bureaustudie blijkt dat er verschillende streng beschermde vleermuissoorten voorkomen in de omgeving van het plangebied, zoals Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, en Laatvlieger. Er is een indicerend vooronderzoek uitgevoerd met betrekking tot vleermuizen. Hierbij is middels de checklist van het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur geïnventariseerd welke functies het plangebied ten aanzien van vleermuizen zou kunnen vervullen.

In het plangebied komen geen bomen, struiken en landschappelijke elementen voor die als voortplantings- foerageer- en rustgebied kunnen dienen. De binnen het plangebied aanwezige bomen hebben tamelijk dunne (<30 cm) stammen. Holtes ontbreken. De bomen op het middelste eiland van deelgebied B vormen weliswaar een aaneengesloten rij, maar deze maakt geen deel uit van een lang gestrekt landschapselement. Daardoor hebben ze geen functie als doorgaande vliegroute. Hetzelfde geldt voor de bomenrij aan de zuidkant van deelgebied C. Genoemde vleermuissoorten profiteren van luwe elementen in het landschap, zoals houtwallen of bomenrijen (in Boskoop bijvoorbeeld van de karakteristieke landschapselementen die door de houtakkers gevormd worden). Het is bekend gedrag van vleermuizen dat ze aan het einde van een houtwal omkeren en dezelfde route terug afleggen. Sloten zonder hoog opgaande oevervegetaties vormen geen natuurlijk vervolg van houtsingels in het landschap. De huidige bebouwing binnen het plangebied blijft ongemoeid. Het plangebied heeft geen functie m.b.t. de duurzame instandhouding van een vleermuispopulatie.

4.3.6 Vissen

Uit de bureaustudie blijkt dat de (streng) beschermde Kleine modderkuiper (FF-wet tabel 2) en Bittervoorn (FF-wet tabel 3, Rode lijst status 'kwetsbaar') voorkomen in de omgeving van

het plangebied. In 2010 is bij visbemonstering door Bureau Waardenburg in een sloot aan de zuidkant van de Gouwepolder wel de Kleine modderkruiper maar niet de Bittervoorn aangetroffen (Bureau Waardenburg, Module 4 rondweg Boskoop, effecten op beschermde soorten, 13 september 2010).

Figuur 19: de (streng) beschermde Bittervoorn (links) en de Kleine modderkruiper (rechts).

De sloten zijn in de winterperiode helder, in de zomer overwegend bedekt met een krooslaag. (zie de beschrijving van de sloten binnen het plangebied ad *4.3.3. Reptielen*).
De kwaliteit van de sloten is niet bijzonder. Ondergedoken waterplanten werden tijdens de veldbezoeken niet waargenomen. De aanwezigheid van de Bittervoorn, die afhankelijk is van een goede ontwikkelde onderwatervegetatie is daarmee uit te sluiten. Aanwezigheid van de Kleine modderkruiper, die toleranter is m.b.t. waterkwaliteit en het ontbreken van een ontwikkelde onderwatervegetatie, valt echter niet geheel uit te sluiten.

4.3.7 Overige soorten

Er geen beschermde insecten, vlinders of andere ongewervelden aangetroffen binnen het plangebied.

Uit de bureaustudie blijkt dat de beschermde Groene glazenmaker (tabel 3 FF-wet / Bijlage IV Habitatrichtlijn / Rode Lijst status ‘bedreigd’) voor kan komen binnen het plangebied. De verwachting is echter dat deze soort hier niet voorkomt. De Groene glazenmaker is voor de voortplanting afhankelijk van de plantensoort Krabbenscheer. Deze plant is in de sloten binnen het plangebied niet aangetroffen en wordt er ook niet verwacht. In de sloten van het polderblok waar het plangebied deel van uitmaakt komt Krabbenscheer niet voor. Waarschijnlijk is dit te wijten aan aanwezigheid in het slootwater van meststoffen en chemicaliën uit de sierteelt, waar Krabbenscheer gevoelig voor is.

Het voorkomen van de Platte Schijfhoren (FF-wet tabel 3, Rode lijst status: kwetsbaar) wordt binnen het plangebied niet verwacht. Deze soort komt voor in rijk begroeide oevermilieus. De sterk geëutrofieerde sloten binnen het sierteeltgebied hebben een schaarse onderwatervegetatie met kleine hoeveelheden Grof hoornblad en vormen daarmee geen geschikt biotoop voor de Platte Schijfhoren. Daarnaast zijn de meeste sloten in sierteeltgebied bedekt met een dik pakket Eendenkroos of Kroosvaren en FLAB-lagen. De krooslagen, die zich met de windrichting door het sierteeltgebied verplaatsen zorgen ervoor dat er zich in sierteeltgebieden geen stabiele, soortenrijke onderwatervegetatie kan ontwikkelen.
Er worden ook geen andere beschermde soorten verwacht vanwege het ontbreken van geschikt leefgebied.

5 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk volgt een opsomming van de conclusies en aanbevelingen. Daarnaast wordt er aangegeven of er bij het realiseren van de nieuwbouwplannen schade verwacht wordt aan de (streng) beschermde soorten binnen het plangebied.

5.1 Conclusies en aanbevelingen

- Het plangebied maakt geen deel uit van beschermde gebieden (Natura2000, beschermde natuurmonumenten, (P)EHS gebieden of ecologische verbindingszones). Het plangebied is niet geschikt als foerageergebied voor de doelsoorten van de nabij gelegen Natura2000-gebieden. Schade aan Natura2000-doelsoorten is derhalve niet aan de orde.

- Voor de algemeen beschermde soorten (Groene kikker, Bruine kikker, Gewone pad, Kleine watersalamander) geldt in geval van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting een vrijstelling van de Flora- en faunawet. Er hoeft voor deze soorten geen ontheffing aangevraagd te worden. Wel dient voor deze soorten de algemene zorgplicht in acht genomen te worden.

- Er bevindt zich een groot aantal bomen en struiken binnen het plangebied die nest-gelegenheid aan diverse vogelsoorten bieden.
  Indien bomen en struiken verwijderd worden, dient dit bij voorkeur buiten het broed-seizoen van vogels te gebeuren, zodat overtreding van de FF-wet wordt voorkomen.
  Het broedseizoen loopt globaal van 15 maart tot 15 juli. De FF-wet hanteert echter geen standaard periode voor het broedseizoen; van belang is of een nest bewoond is. Indien een bewoond nest wordt aangetroffen, mogen er geen werkzaamheden uitgevoerd worden die het nest verstoren.
  Het plangebied biedt geen broedgelegenheid aan vogels met jaarrond beschermde nesten.
  Voor aanvang van werkzaamheden tijdens het broedseizoen dient een ter zake kundige een inspectie uit te voeren ten aanzien van eventuele broedende vogels.

- De streng beschermde Rugstreeppad (tabel 3 FF-wet / Bijlage IV Habitatrichtlijn / Rode Lijst status 'Gevoelig') komt voor in de omgeving van het plangebied. Binnen het plangebied is echter geen geschikte overwinterings- of voortplantingsbiotoop voor deze soort aangetroffen. Een ontheffing voor deze soort in het kader van de voorgenomen ingrepen in het plangebied is dan ook niet aan de orde.

  De FF-wet verbiedt het opzettelijk verontrusten van de Rugstreeppad. Voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen van de Rugstreeppad mogen niet verstoord, beschadigd, vernield of weggenomen worden (FF-wet, artikel 10 en 11). Om tijdens de bouwwerkzaamheden vestiging van de Rugstreeppad te voorkomen (exemplaren die bijvoorbeeld meekomen met bouwzand), moet er gedurende de werkzaamheden voor gewaakt worden dat er tijdens het voortplantingsseizoen geen ondiepe poelen en plassen ontstaan op het terrein waarin deze paddensoort z'n eieren kan leggen. Daarnaast moet voorkomen worden dat er aan het begin van het overwinteringsseizoen zand en/of grond onbewerkt ligt waar de Rugstreeppad zich ter overwintering kan ingraven. Belangrijk is dat de vestiging van de Rugstreeppad te alle tijden wordt tegengegaan.

- De Ringslang (tabel 3 FF-wet / Rode Lijst status 'kwetsbaar') komt voor in de omgeving van het plangebied. Aanwezigheid van deze soort binnen het plangebied kan niet uitgesloten worden. Er is echter in de huidige situatie geen geschikte verblijf- of broedplaats voor de Ringslang aangetroffen. Een ontheffing voor deze soort in het kader van de voorgenomen ingrepen in het plangebied is dan ook niet aan de orde. Vanuit de zorgplicht wordt geadviseerd een broeihoop voor de Ringslang aan te leggen (zie ad 5.2).

- De aanwezigheid van de Kleine modderkruiper (FF-wet tabel 2) binnen het plangebied valt niet uit te sluiten. Volgens de vigerende plannen worden geen sloten of slootgedeelten gedempt. Wel wordt er nieuw water gegraven. Het graven van nieuw water zal geen schade toebrengen aan bestaand leefgebied van deze beschermde vissoort, maar zal veeleer voor deze soort een uitbreiding van het biotoop betekenen.

- Bij ingrepen aan de bestaande slootgedeelten en oevers dient gewerkt te worden buiten de periode van winterrust (medio november – medio maart) en voortplantingsperiode (15 maart – 15 juli) van de Kleine modderkruiper. De meest geschikte tijd voor werkzaamheden is dus de periode van 15 juli tot 15 november. De aansluiting van nieuw gegraven water op de bestaande slootgedeelten dient onder ecologische begeleiding te gebeuren.

- Omdat er sprake is van beschermde diersoorten (i.c. Kleine modderkruiper) dient er een Ecologisch werkprotocol opgesteld te worden. Een exemplaar van dit protocol dient aanwezig te zijn op de bouwplaats en inhoud dient bekend te zijn bij de aannemer en medewerkers in het veld. De werkzaamheden dienen begeleid te worden door een ter zake kundige.

5.2 Algemene Zorgplicht

Voor alle planten- en diersoorten geldt de algemene zorgplicht die is opgenomen in artikel 2 van de Flora- en faunawet. Deze bepaalt dat een ieder die weet dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen voor flora en/of fauna kan hebben, verplicht is om maatregelen te nemen (voor zover redelijkerwijs kan worden gevraagd) die deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken.

- In het kader van de algemene zorgplicht wordt geadviseerd om de oevers van het nieuw te graven water op een natuurvriendelijke wijze in te richten, zodat gunstig biotoop ontstaat voor vissen, amfibieën en de Ringslang. De oevers dienen ingericht te worden volgens een goed ecologisch ontwerp, met voldoende kans op slagen. De onbeschoeide sloot aan de oostzijde van het plangebied kan eveneens voorzien worden van een natuurvriendelijke oever. Ingrepen aan oevers van bestaande sloten dienen plaats te vinden in de periode van 15 juli tot 15 november.

- Geadviseerd wordt om een broeihoop voor de Ringslang aan te leggen. Het perceel aan de oostkant van deelgebied B lijkt daar een geschikte plaats voor, bijvoorbeeld bij het Avonturenveld.

  Aanleg en onderhoud broeihoop (zie figuur 20):
  De broeihoop moet minstens 2 bij 3 bij 1,5 meter bedragen en op een schaduwrijke plek ingericht te worden. Voor de opbouw van de hoop kunnen takken, bladeren en riet

gebruikt worden. Het materiaal dient vrij grof te zijn, zodat de Ringslang ertussen kan kruipen, omdat de Ringslang zich niet kan ingraven.
Geadviseerd wordt om ook paardenmest in de broeihoop te verwerken. Om uitdroging van de broeihoop te voorkomen en de warmte erin vast te houden moet de hoop afgedekt worden met grasmaaisel en/of slootschoningsmateriaal, dat jaarlijks aangevuld wordt. Voor het onderhoud van de broeihoop dient er om de twee jaar onderin nieuwe paardenmest aangebracht te worden.

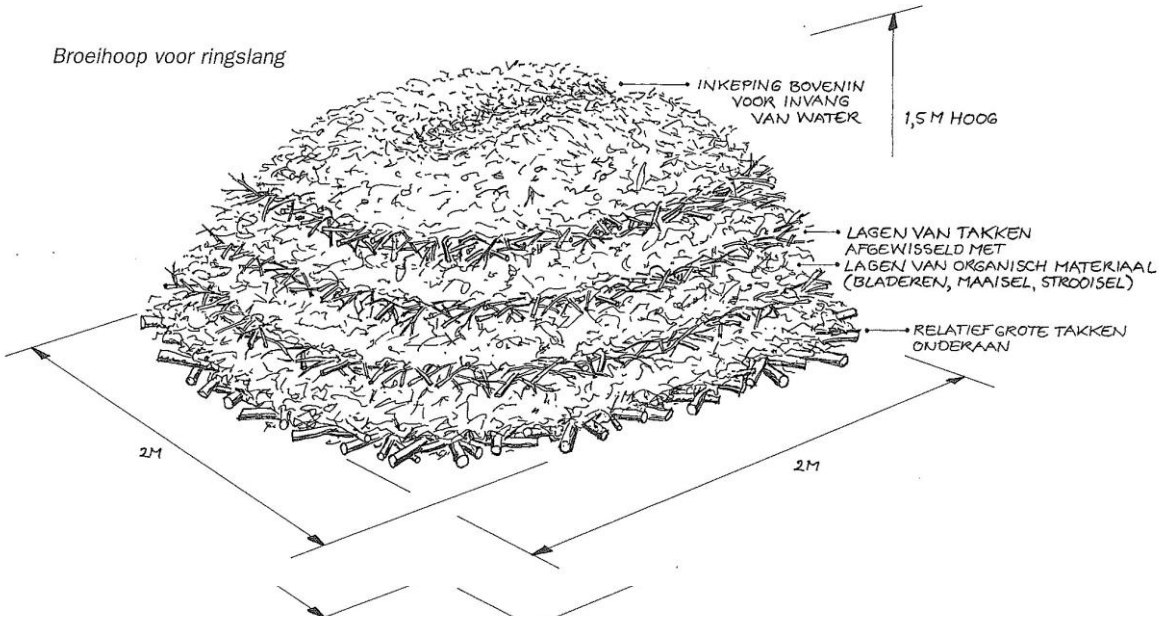

Figuur 20: aanleg broeihoop voor de Ringslang.

6 Bronnen

Geraadpleegde literatuur

1. ANWB, *Topografische Atlas Zuid-Holland 1:25.000*, 2004.

2. Dienst landelijk gebied, *Handreiking Flora- en faunawet* oktober 2006

3. Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, *Soortenstandaard Rugstreeppad*, december 2011

4. Ministerie van Landbouw, natuurbeheer en voedselkwaliteit, *Rode Lijsten*, Den Haag, 2004

5. Provincie Zuid-Holland, *Beleidsvisie Groen*, vastgesteld 12 oktober 2012

6. Provincie Zuid-Holland, *Ecologische verbindingszones in Zuid-Holland, Aanwijzingen voor inrichting en beheer*, 1998.

7. Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur 2011. *Vleermuisprotocol, maart 2013.*

8. Bureau Waardenburg bv, *Module 4 rondweg Boskoop, effecten op beschermde soorten*, 13 september 2010.

Geraadpleegde internetsites:

9. www.rijksoverheid.nl

10. www.ravon.nl

11. www.vleermuis.net

12. www.zuid-holland.nl

13. www.waarneming.nl

14. www.telmee.nl

15. https://maps.google.nl

Watersnip Advies
Advies voor ecologie, landschap, water en recreatie

’s-Gravenbroekseweg 154
2811 GK Reeuwijk
+31 (0)182-395460
www.watersnip.info
advies@watersnip.info